

Geçmişten Günümüze; Türkiye Cumhuriyeti'nin Yaz Olimpiyat Oyunlarındaki Başarısı

Mehmet Akif Ziyagil¹

Özet

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 14.09.2021
Kabul Tarihi: 20.10.2021
Online Yayın Tarihi:
21.10.2021

Bu çalışma, 1924 Paris Olimpiyat Oyunlarından 2020 Tokyo'ya uzanan süreçte Türk Sporunun başarısının değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Nicel araştırma yaklaşımında tarama yöntemi ve döküman incelenmesi kullanılarak yapılan bu çalışmada, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (UOK) ile Türkiye Milli Olimpiyat Komitesinin (TMOK) resmi internet sitelerinden yararlanılarak 1924 Paris Olimpiyat Oyunlarından 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunlarına uzanan süreçte Türkiye ile ilgili tüm veriler elde edilmiştir. Türkiye'nin en belirgin başarıları arasında 1948 Londra Olimpiyat Oyunlarında 7'nci, 1956 Melbourne/Stockholm'de 11'inci, 1960 Roma'da 6'ncı, 1968 Meksiko'da 17'nci ve 1996 Atlanta'da 18'inci olduğu görülmüştür. Ayrıca 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin genel sıralamadaki yeri 41'incilikten 35'inciliğe yükselirken, altın ve bronz madalya sayısı artmıştır. Sonuç olarak, Türkiye'nin 2020 Tokyo ve diğer Olimpiyatlarındaki başarı seviyesi, 1948 Londra ve 1960 Roma olimpiyatlarındaki başarısının çok altındadır. Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin istikrarlı bir başarı sergileyemesi için okul öncesi dönemden ortaokul yıllarına kadar nitelikli beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörlerin vereceği uzun vadeli hareket ve spor eğitimi sonucunda Türkiye'deki öğrencilerin büyük çoğunluğu içinden beceri ve performansı ile belirgin şekilde öne çıkan Olimpiyatlara aday sporcuların daha planlı yapılandırılmış antrenman programlarıyla yetiştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler

Olimpiyat Oyunları,
Türkiye, Madalya
Sıralaması.

Past to Present; the Success of the Republic of Turkey in the Summer Olympic Games

Abstract

Article Info

Received: 14.09.2021
Accepted: 20.10.2021
Online Published:
21.10.2021

This study aims to evaluate the success of Turkish Sports in the process from the 1924 Paris Olympic Games to 2020 Tokyo. In this study carried out by using the survey method and document analysis in the quantitative research approach, the official websites of the International Olympic Committee (IOC) and the Turkish National Olympic Committee (TNOC) were used to obtain all the data about Turkey from the 1924 Paris Olympic Games to 2020 Tokyo Olympic Games. In the last century, Turkey's most outstanding achievements are 7th place in 1948 London, 11th place in 1956 Melbourne/Stockholm, 6th place in 1960 Rome, 17th place in 1968 Mexico City and 18th place in 1996 Atlanta. While there was no significant change in Turkey's place in the general ranking in the last four Olympic Games, it remained in the 40th place with a significant increase in the number of quarter-finals. Significantly, in the 2020 Tokyo Olympic Games, Turkey's place in the overall ranking was increased from 41st to 35th, with one increase in the number of gold medals and five increases in the number of bronze medals. In conclusion, the success level of the Republic of Turkey in the 2020 Tokyo and other Olympic Games is significantly below that of 1948 London and 1960 Rome. For enhancing a consistent success of Turkey in the future Olympic Games, it should be known that the method of preparing athletes for the Olympic Games with the selection of a limited number of talented athletes at an early age should be abandoned. Instead, after the long-term movement education and sports training provided by qualified physical education teachers and coaches from the period of pre-school to secondary school years, The most outstanding candidate Olympic athletes with their skills and performance from the vast majority of students in Turkey, should be attended the more planned and structured training programs.

Keywords

Olympic Games,
Republic of Turkey,
Medal Rankings.

¹Mersin Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Mersin, Türkiye.

Giriş

Uluslararası Olimpiyat Komitesi, COVID-19 salgını gibi zor durumlarda sporcuların mükemmelliğe ulaşmak için dayanışma ruhuna olan ihtiyaçlarını vurgulayarak, "*Daha Hızlı, Daha Yüksek, Daha Güçlü/Faster, Higher, Stronger*" sloganını "*Birlikte/Together*" kelimesini içerecek şekilde değiştirdiğini açıklamıştır (TMOK, 2021; UOK, 2021). Olimpiyat Oyunlarının sloganından anlaşılacağı üzere yüksek performans sergilenerek veya rakipleri yenerek veya geçerek başarılı olmak temel hedeftir. Üst düzey sportif başarı, farklı anlamlar yüklenmesi sebebiyle çok çeşitli sportif olmayan hedeflere ulaşılmasına yardımcı olma kapasitesi nedeniyle sıklıkla değerli bir kaynak olarak kabul edilmektedir (Green ve Houlihan, 2005). Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin Olimpiyat madalya tablosunun bir liyakat sırası olmadığı yönündeki açıklamasına rağmen hem politikacılar hem de medya, madalyaları uluslararası başarının bir ölçüsü olarak görürken (De Bosscher ve ark., 2009), benzer şekilde Türkiye'de Olimpik başarı, spor politikalarının başarı göstergesi ve ülkenin önemli bir temsil aracı olarak algılanarak yetenek seçimi konusuna odaklanılmıştır. Sevimli (2015) geleceğin başarılı sporcularının geliştirilmesinde, çocukların gelişim dönemleri ve düzeyleri, bağıl yaş etkisi, cinsiyet, sporcu eğitim programı, sosyal destek, antrenörlerin niteliği, araç-gereç ve tesislere erişim ile yetenek taraması sonrasında yeteneğin tanımlanması, doğrulanması, geliştirilmesi, mükemmelleştirilmesi ve transfer edilmesi aşamalarını kapsayan yetenek geliştirme sürecinde, bir spor federasyonunun şemsiyesi altında spor bilimciler ve antrenörlerin işbirliği içerisinde çalışmasını sağlayacak projelerin uygulanmasının önemini vurgulamıştır. Bu kapsamda, Oakley ve Green'in (2001) ifade ettikleri gibi, elit spor alanında küresel spor mücadelesinin ana fikri, elit spora stratejik olarak yatırım yapılarak elit spor başarısının üretilebilmesi ile mümkündür. Spor sistemindeki bu güç mücadelesinde ortaya çıkan temel görüş Olimpiyatlardaki başarı isteklerini ortaya koymaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunlarında sürpriz ve aynı zamanda geleceğe yönelik ümit verici sonuçlar alarak genelde 35. sırada yer almıştır. Türkiye, Atina 2004'te 22. sıradan 2008 Pekin'de 41'inci sıraya gerileyerek, 2012 Londra'da 44'üncü sıraya düşerek ve 2016 Rio'da tekrar 41'inci sıraya yükselerek hafif dalgalı bir performans sergilemiştir. Son dört Olimpiyat oyunlarında Türkiye'nin sıralamadaki yerinde başarı sayılabilecek önemli bir değişiklik olmamış ve ortalama 40. sırada kalmıştır. Roma Olimpiyat Oyunlarında 1960 yılındaki 6. sıra Türkiye'nin Olimpiyatlardaki başarısının zirvesini oluşturmaktadır. Olimpiyat Oyunlarında 1948 Londra'da 7. sıra, 1956 Melbourne/Stockholm'de 11. sıra, 1968 Meksiko'da 17. sıra ve 1996 Atlanta'da 18. sıra Türkiye'nin en belirgin Olimpik başarılarıdır (UOK, 2021; TMOK, 2021).

Geçmişten günümüze Türk sporcularının Olimpiyat Oyunlarında elde etmiş oldukları başarılar ne spor yöneticilerini ne de Türk milletinin beklentilerini karşılamamaktadır. Türk spor sisteminin temel bileşenleri olan Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Yüksek Öğretim Kurumu, Belediyeler, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, Paralimpik Komite, spor federasyonları ve kulüpler, sistem yaklaşımı içerisinde hedeflenen sonuçları yeterince gerçekleştirememektedirler. Spor sisteminin bütünlüğü içerisinde yeniden yapılanmasına ve uzun vadeli sporcu gelişiminin planlamasına ihtiyaç vardır. Bu nokta da temel amaç, uluslararası büyük organizasyonlarda Türk sporunun en üst seviyelere

çıkarabilmek için, geçmişten ders alarak ve mevcut durumu iyi analiz ederek geleceğe yönelik uzun vadeli spor kalkınma planları yapmaktır.

Bu noktada, Türkiye Cumhuriyeti'nin 98. yılında 1924 Paris Olimpiyatlarından 2020 Tokyo Olimpiyat oyunlarına uzanan dönemde "*Türk Sporü Olimpiyat Oyunlarında ne kadar başarılı olmuştur?*" sorusuna somut şekilde cevap verilmesine ihtiyaç vardır. Futbol branşı haricinde, sporda başarının gerçek göstergesi dört yılda bir düzenlenen Olimpiyat Oyunlarıdır. Diğer ikinci kriter ise, Olimpiyat Oyunlarının yapılmadığı diğer 3 yıldaki, Dünya ve Avrupa şampiyonalarıdır.

Bu çalışmada Türk Sporunun başarısının değerlendirilmesinde, 1924 yılındaki Paris Olimpiyat Oyunlarından 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunlarına uzanan süreç dikkate alınmıştır. Yaklaşık 100 yıllık bir dönemde Olimpiyat Oyunlarında Türkiye ile ilgili aşağıda belirtilen:

1. Türkiye'nin temsil edildiği spor dallarının sayısına,
2. Cinsiyet gözetmeksizin toplam sporcu sayısına, ,
3. Kadın ve erkek sporcu sayısına,
4. Genel ülke sıralamasına,
5. Toplam madalya sayısına,
6. Altın madalya sayısına,
7. Gümüş madalya sayısına,
8. Bronz madalya sayısına,
9. Türkiye'nin altın, gümüş ve bronz madalya sayılarını birlikte ifade edildiği toplam madalya sayısına,
10. Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin 1924 Paris ile 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunları arasında temsil edildiği spor dallarının katıldığı tüm Olimpiyat Oyunlarına göre dağılımına,
11. Tokyo 2020 Olimpiyat Oyunları başarı listesinde geçmiş Olimpiyat Oyunlarında kazandığımız madalyalar ile kaçınıcı sırada yer alınabileceğini gösteren sıralama verilerine göre değerlendirme yapılmıştır.

Materyal ve Yöntem

Türkiye'nin son yüzyıldaki Olimpiyat Oyunlarındaki başarısını belirlemek amacı ile bu çalışma yapılmıştır.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yaklaşımında tarama yöntemi ve döküman incelenmesi yapılmıştır (Ekiz, 2020). Araştırmada, 1924 Paris Olimpiyat Oyunlarından, 2020 Tokyo Olimpiyatlarına kadar Türkiye'nin temsil edildiği spor dalları isimleri ve sayısı, sporcuların sayısı ve cinsiyeti, ülke sıralaması, kazanılan toplam madalya sayısı, altın, gümüş ve bronz madalyaların sayısı ile Olimpik başarı ile ilgili literatür taraması yapılmıştır.

Verilerin Toplanması

1924 Paris Olimpiyat Oyunlarından, 2020 Tokyo'ya Türkiye ile ilgili tüm verilerin elde edilmesinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi (UOK) ile Türkiye Milli Olimpiyat Komitesinin (TMOK)

resmi internet sitelerinden yararlanılmıştır (<https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr> /Ulke-Madalya-Listesi/120).

Verilerin Analizi

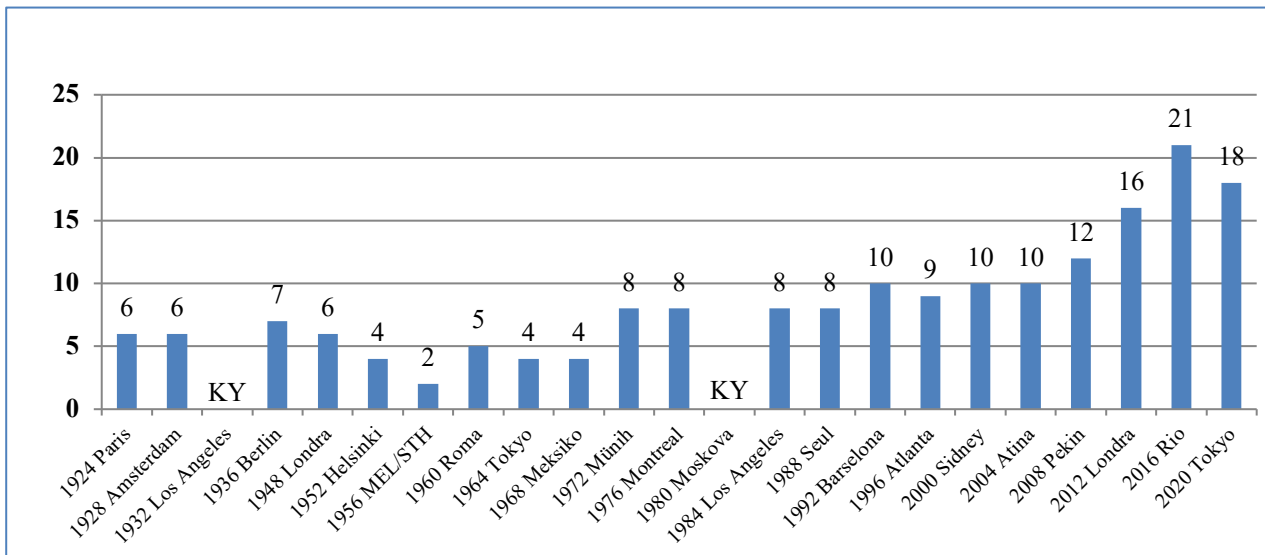
UOK ve TMOK kaynaklarından toplanan veriler doğrultusunda 1924 Paris Olimpiyat Oyunlarından, 2020 Tokyo Olimpiyatlarına kadar Türkiye'nin olimpiyatlardaki durumu taranıp, incelenerek yorumlanmaya çalışılmıştır. Belirlenen 10 kriter çerçevesinde veriler grafikler ve tablolar halinde sunulmuş ve genel eğilimler değerlendirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

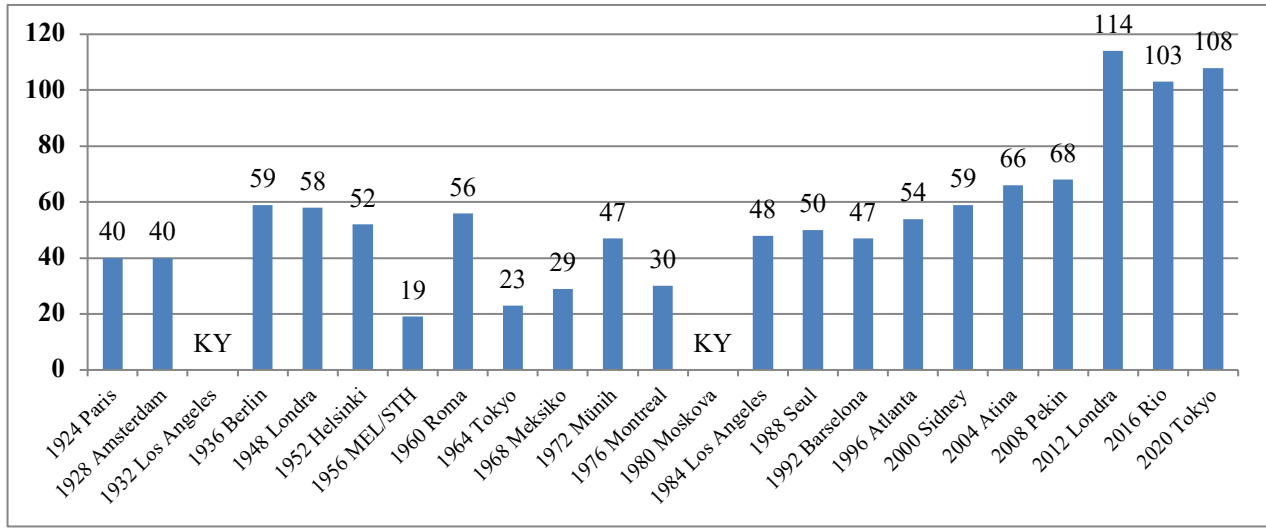
Bu çalışmanın verileri grafikler ve tablolar halinde gösterilmiştir. Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin temsil edildiği spor dallarının sayısı Grafik 1'de, Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin sporcu sayıları Grafik 2'de sunulurken Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin kadın ve erkek sporcularının sayıları Grafik 3 ve Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin ülke sıralamaları Grafik 4'te gösterilmiştir. Ayrıca sırasıyla Grafik 5'te Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin Toplam Madalya Sayıları, Grafik 6'da Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin kazandığı altın madalyaların sayıları, Grafik 7'de Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin kazandığı gümüş madalyaların sayıları, Grafik 8'de Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin kazandığı bronz madalyaların sayıları ve Grafik 9'da Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin kazandığı altın, gümüş ve bronz madalyaları birlikte gösteren toplam değerlerin dağılımı verilmiştir.

Bu grafiklere ilaveten Tablo 1'de 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunlarına katılan erkek ve kadın sporcuların spor dallarına göre dağılımı, Tablo 2'de Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin temsil edildiği spor dallarının Olimpiyat Oyunlarına göre dağılımı, Tablo 3'te Olimpiyat Oyunlarında spor dallarına göre Türkiye'nin kazandığı madalyaların dağılımı ve Tablo 4'te Tokyo 2020 Olimpiyat Oyunları sıralamasında geçmiş Olimpiyat Oyunlarında kazandığımız madalyalar ile kaçınıcı sırada yer alınabileceğini gösteren sıralama sunulmuştur.

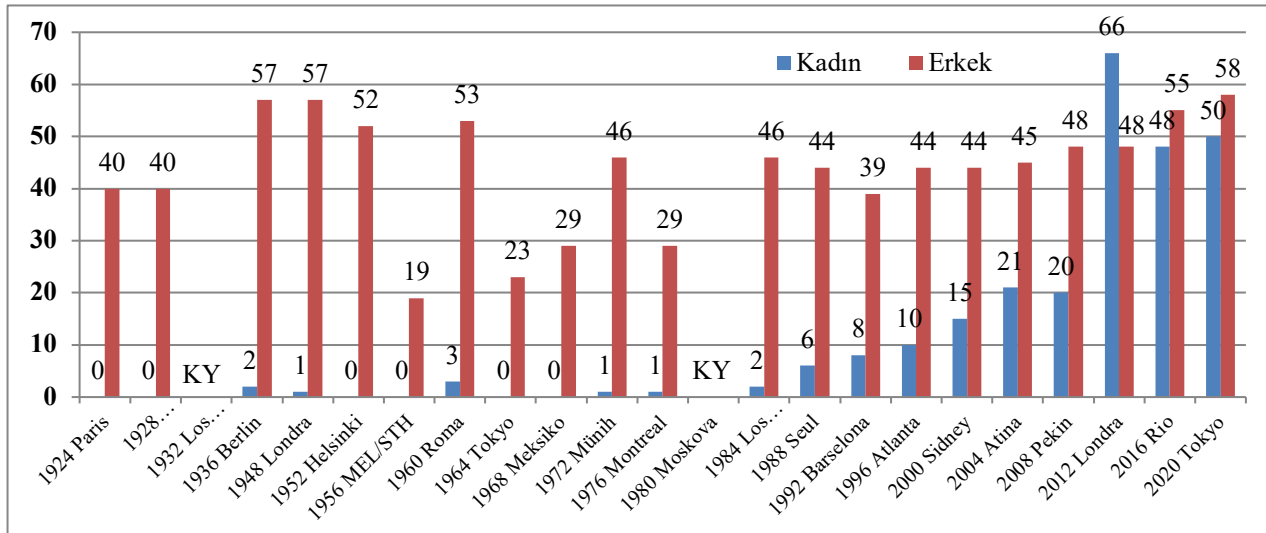

KY: Katılım yok.

Grafik 1. Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) Türkiye'nin temsil edildiği spor dallarının sayısı.

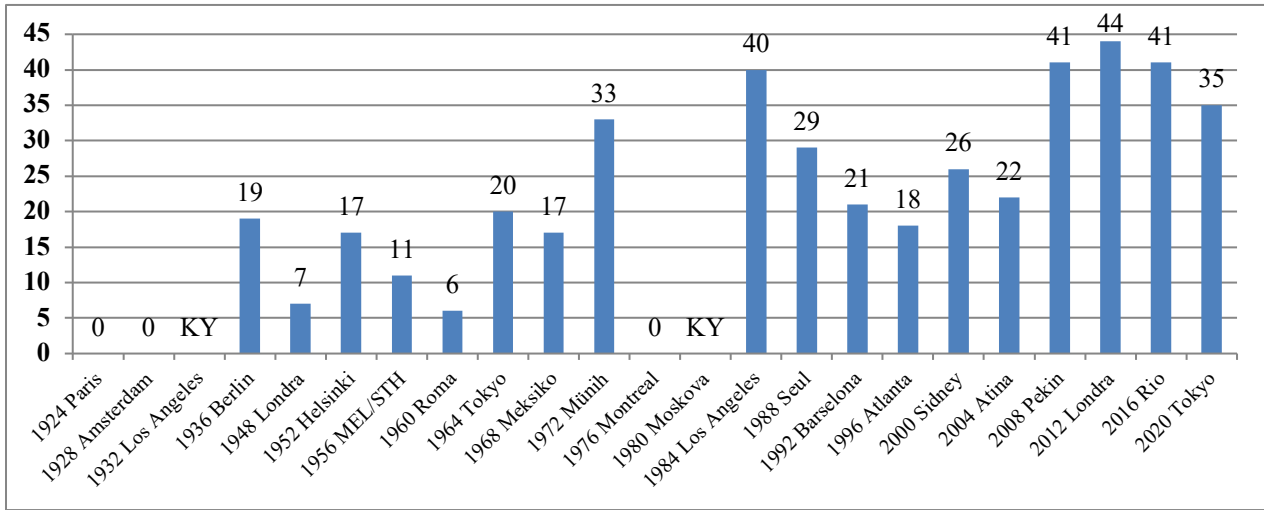
KY: Katılım yok.

Grafik 2. Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) cinsiyet gözetmeksizin Türkiye'nin toplam sporcu sayıları.

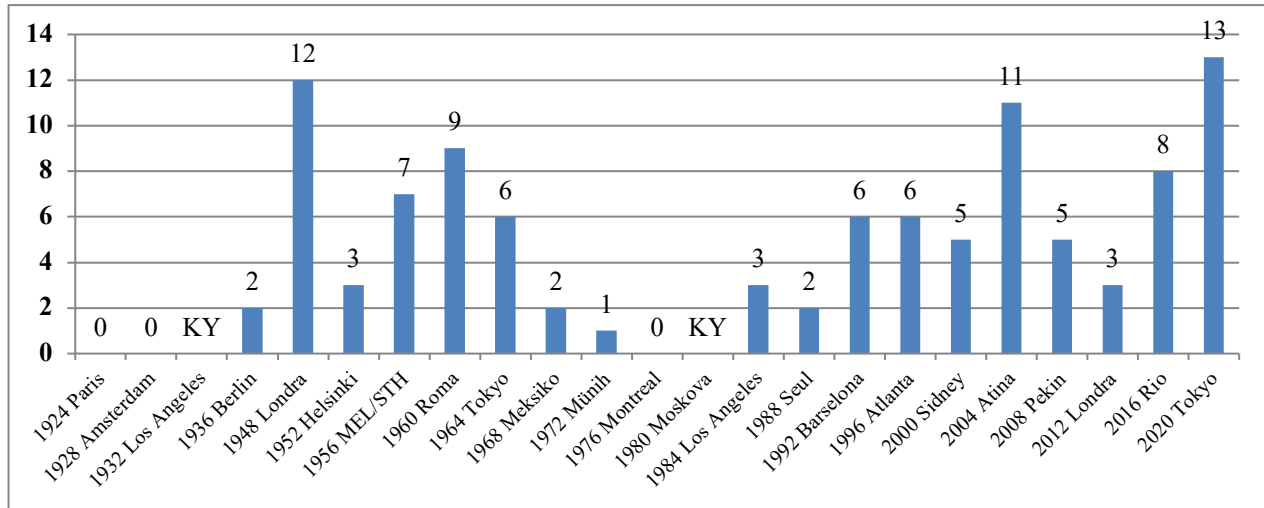
KY: Katılım yok.

Grafik 3. Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) Türkiye'nin kadın ve erkek sporcularının sayıları.**Tablo 1.** 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunlarına katılan Türkiye'nin erkek ve kadın sporcularının spor dallarına göre dağılımı.

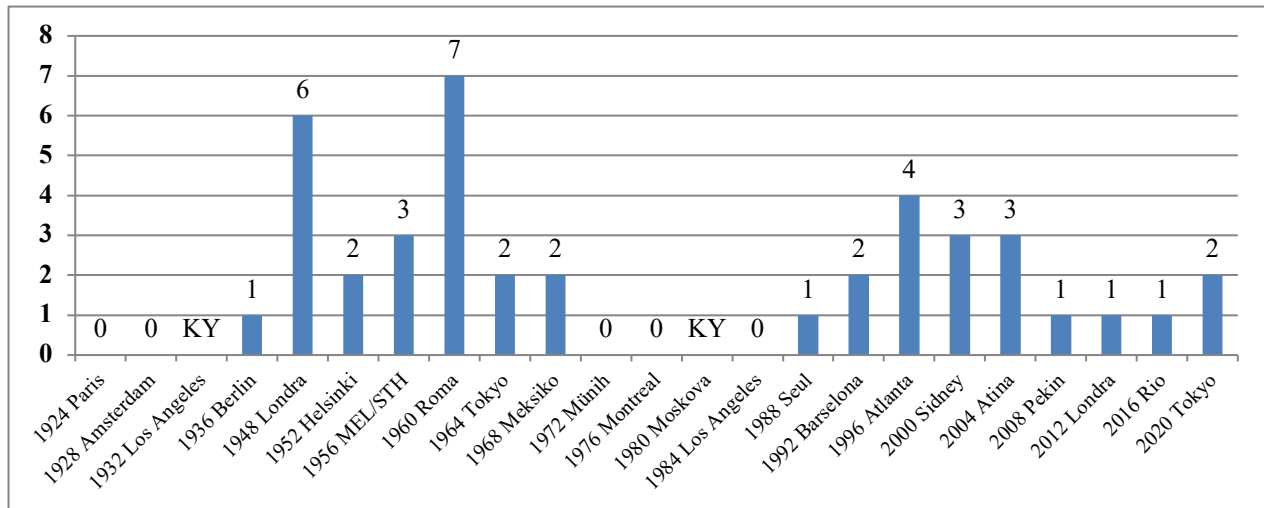
Spor Dalları	Kadın	Erkek	Toplam
Okçuluk	1	1	2
Artistik Cimnastik	1	4	5
Atletizm	8	16	24
Badminton	1	0	1
Boks	3	3	6
Yol Bisikleti	0	2	2
Eskrim	1	0	1
Judo	2	4	6
Karate	4	3	7
Modern Pentatlon	1	0	1
Kürek	0	1	1
Yelken	4	4	8
Atıcılık	0	4	4
Yüzme	5	6	11
Taekwondo	4	1	5
Voleybol	12	0	12
Halter	1	1	2
Güreş	2	7	9
Toplam	50	57	107

KY: Katılım yok.

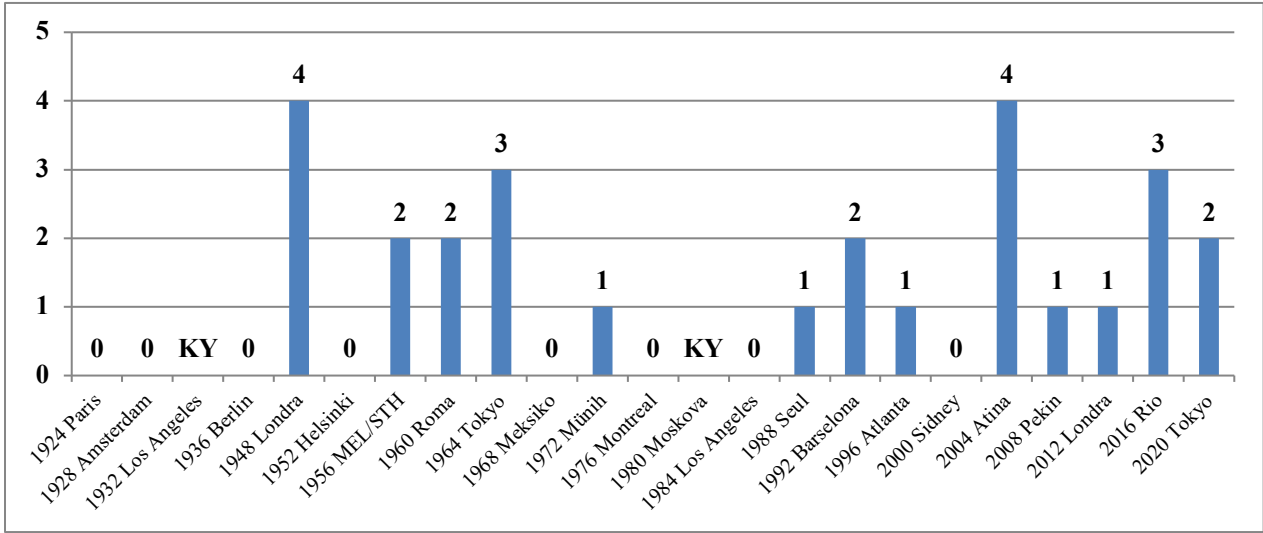
Grafik 4. Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) Türkiye'nin ülke sıralamaları.

KY: Katılım yok.

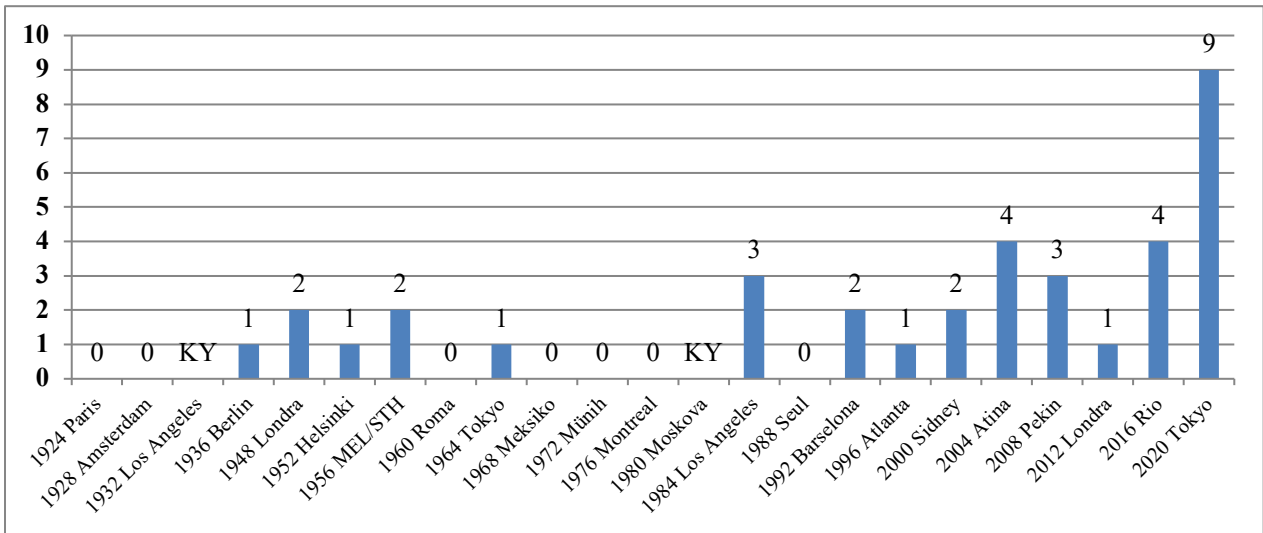
Grafik 5. Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) Türkiye'nin toplam madalya sayıları.

KY: Katılım yok.

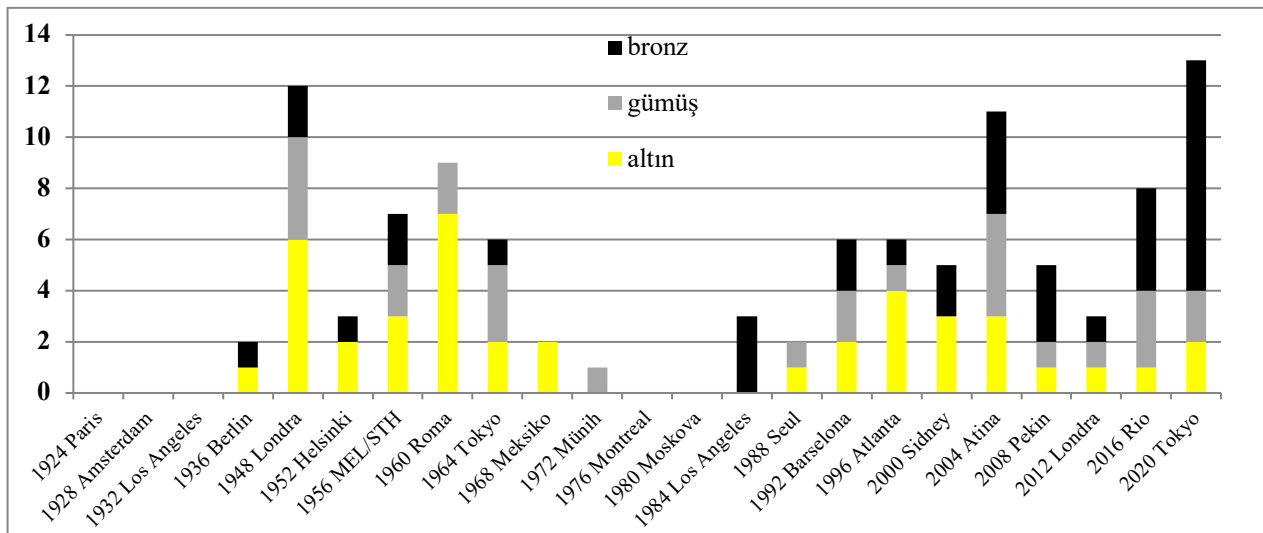
Grafik 6. Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) Türkiye'nin kazandığı altın madalyaların sayıları.

KY: Katılım yok.

Grafik 7. Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) Türkiye'nin kazandığı gümüş madalyaların sayıları.

KY: Katılım yok.

Grafik 8. Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) Türkiye'nin kazandığı bronz madalyaların sayıları.**Grafik 9.** Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) Türkiye'nin kazandığı altın, gümüş ve bronz madalyaların dağılımı.

Tablo 2. Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) Türkiye'nin temsil edildiği spor dallarının Olimpiyat Oyunlarına göre dağılımı.

Branşlar	1924	1928	1936	1948	1952	1956	1960	1964	1968	1972	1976	1984	1988	1992	1996	2000	2004	2008	2012	2016	2020	
Atletizm	*	*		*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Bisiklet	*	*	*	*						*	*							*	*	*	*	*
Eskrim	*	*	*	*						*		*								*	*	*
Futbol	*	*	*	*	*		*															
Güreş	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Halter	*	*						*		*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Basketbol			*		*														*	*		
Binicilik			*	*		*	*														*	
Yelken			*				*	*					*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Yüzme							*			*								*	*		*	*
Atıcılık									*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Boks									*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Judo											*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Tramplen										*												
Okçuluk												*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Kürek														*						*	*	*
Yüzme														*	*	*			*	*	*	*
Taekvondo																*	*	*	*	*	*	*
Masa Tenisi																		*	*	*		
Badminton																			*	*	*	*
Cimnastik																			*	*	*	*
Voleybol																			*			
Kano																					*	
Pentatlon																				*	*	*
Karate																						*

M: Modern 1932 Los Angeles ve 1980 Moskova Olimpiyat Oyunlarına Türkiye katılmamıştır.

Tablo 3. Olimpiyat Oyunlarında (1924-2020) spor dallarına göre Türkiye'nin kazandığı madalyaların dağılımı.

Spor Dalı	Madalya Türü			Toplam
	Altın	Gümüş	Bronz	
Güreş	29	18	19	66
Halter	8	1	2	11
Taekwondo	1	3	5	9
Boks	1	3	3	7
Judo	1	0	1	2
Okçuluk	1	0	0	1
Karate	0	1	3	4
Atletizm	0	1	2	3
Artistik Cimnastik	0	0	1	1
Genel Toplam	41	27	36	104

Tablo 4. Tokyo 2020 Olimpiyat Oyunları başarı listesinde geçmiş Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin kazandığı madalyalar ile kaçınıcı sırada yer alınabileceğini gösteren sıralama.

Türkiye'nin Katıldığı Olimpiyat Oyunları	Madalya Türü			Toplam Madalya Sayısı	Tokyo 2020'deki Sıralama
	Altın	Gümüş	Bronz		
1. Roma 1960	7	2	0	9	15
2. Londra 1948	6	4	2	12	17
3. Atlanta 1996	4	1	1	6	22
4. Atina 2004	3	4	4	11	25
5. MEL/STH 1956	3	2	2	7	27
6. Sidney 2000	3	2	0	5	28
7. Tokyo 2020	2	2	9	13	35
7. Tokyo 1964	2	3	1	6	35
7. Barselona 1992	2	2	0	4	35
8. Helsinki 1952	2	0	1	3	41
9. Meksiko 1968	2	0	0	2	42
10. Rio 2016	1	3	4	8	45
11. Pekin 2008	1	1	3	5	55
12. Londra 2012	1	1	1	3	58
13. Seul 1988	1	1	0	2	58
14. Berlin 1936	1	0	1	2	59
15. Münih 1974	0	1	0	1	77
16. Los Angeles 1984	0	0	3	3	85

MEL/STH 1956 (Melbourne/Stockholm 1956).

Tartışma ve Sonuç

Dört yılda bir düzenlenen Olimpiyat Oyunlarında 200'den fazla ülke 300 etkinlikte yarışmakta ve her etkinlik için ilk üçe giren takımlara veya bireysel sporculara verilen altın, gümüş ve bronz madalyaların sayısına ve türüne göre ülkeler arasında başarı sıralaması yapılmaktadır. Olimpiyat Oyunlarında ülkeler arasında başarıyı belirlemek için resmi bir sıralama sistemi olmasa da, her ülke performansını sıralamak ve raporlamak için kendi yöntemini belirlemede özgürdür. Aynı sayıda altın madalyaya sahip iki ülkenin, gümüş madalyaları karşılaştırılmakta veya altın ve gümüşleri beraberliğinde ise bronz madalyaların sayısı ile sıralama yapılmaktadır. Kazanılan madalyaların eşitliği durumunda ülkeler alfabetik kodlarına göre aynı sıralamayı paylaşmaktadır. Bu yöntem, UOK tarafından resmi olarak tanınmasa da çoğu ülke ve medya kuruluşu, sıralamalar konusunda hemfikirdir (Sergeyev, 2015).

En çok altın madalya kazanan ülke aynı zamanda en fazla madalyaya sahip ülkedir. Tokyo 2020'de ise ABD hem altın hem de toplam madalya sayısında Çin Halk Cumhuriyeti'ni geçmiştir. ABD'de sıklıkla kullanılan bir sonraki en popüler yöntem, toplam madalya sıralamasıdır. Bunun aksinin olduğu 2008 Pekin Olimpiyat Oyunlarında Çin en fazla altın madalyayı kazanırken ABD en fazla madalyayı elde etmiştir. Bu sistem de altın, gümüş ve bronz madalyalara aynı ağırlığı verdiği için bazı sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu sorunla mücadele etmek için, altının gümüş ve bronz madalyalardan daha değerli olduğu ağırlıklı puanlama

modelleri vardır. Genellikle altın üç, gümüş iki ve bronz bir değerindedir. Bazı sistemler farklı ağırlıklar atamayı seçmektedir. Dolayısıyla altın, gümüş ve bronz için sırasıyla 3:2:1, 4:2:1 veya 5:3:1 olabilir (Sergeyev, 2015; Florida, 2014).

Temsil edilen Spor Dallarının Sayısı

Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin temsil edildiği spor dallarının sayısı toplamda 21 ile 2016 Rio Olimpiyatlarında en yüksek katılım sağlansa da bu yüksek katılım sayısı 2020 Tokyo Olimpiyatlarında 18 ile hafif bir düşme eğilimi göstermiştir (Grafik 2). Son 4 Olimpiyat Oyunlarındaki spor dalı sayısı ortalaması 16,75 ile diğer Olimpiyatlardan belirgin şekilde daha yüksektir (Grafik 1). Türkiye'nin katıldığı her Olimpiyat Oyununda güreşin temsil edilmesi ve başarılı olmasının en önemli nedeni 1980 yılına kadar özellikle geleneksel karakucak güreşlerinden minder güreşine sporcuların transfer edilmesi gösterilebilir. Yine 1936 Berlin ve 1956 Melbourne/Stockholm Olimpiyatları dışında ikinci en çok temsil edilen spor dalı atletizmdir. Türkiye'nin temsil edildiği spor dallarının sayısı 1924 yılından 2020 yılına kadar düzenli artış göstermiştir (Tablo 2).

Genelde Olimpiyatlarda 1924 ile 2020 yılları arasında en başarılı olduğumuz spor branşı sırasıyla güreş, halter, taekwondo, boks, judo, okçuluk, karate, atletizm ve artistik cimnastiktir. Şimdiye kadar güreşte 29 altın, 18 gümüş ve 19 bronz madalya kazanılırken diğer spor dallarından halterde 8, taekwondo'da 1, boks'ta 1, judo'da 1 ve okçuluk'ta 1 altın madalya elde edilmiştir (Tablo 3). Tokyo 2020'de Türkiye güreşte altın ve gümüş madalyası olmayan en çok bronz kazanan ülke olarak 17. sırada yer alırken okçulukta 1 altın madalya ile ikinci sırada, boksta 1 altın ve 1 gümüş ile 5. sırada, karatede 1 gümüş ve 3 bronz ile 10. sırada, artistik cimnastikte bir bronz ile 15. sırada, taekwondo'da 2 bronz ile 14. sırada yer almıştır. Özellikle okçuluk, kadınlar boks ve cimnastik gibi branşlarda Türkiye'nin daha önce madalya kazanmaması bu başarıyı daha anlamlı hale getirmektedir. Son yıllarda Kadın Sporcuların başarısı daha belirgin olmaya başlamıştır. Halterde 2004 Atina Olimpiyatlarında altın madalya kazanılmasından sonra ikinci defa kadın sporcuların boksta altın ve gümüş madalya kazanması büyük bir başarıdır.

Olimpik Sporcuların Sayısı

Olimpiyat Oyunlarına en çok sporcu ile katılım 114 sporcu ile Londra 2012'de gerçekleşmiştir. Rio 2016'da 103 ve 2020 Tokyo'da 108 sporcu ile katılım sağlanmıştır (Grafik 2). Son 3 Olimpiyatta sporcuların sayısı sürekli şekilde 100'ün üzerinde gerçekleşmiştir. Los Angeles 1984 Olimpiyat Oyunlarındaki Türkiye'nin 2 kadın sporcu sayısı 2004 Atina'da 21 ve 2008 Pekin Olimpiyatlarında 20 sporcu sayısı ile artış gösterirken, Londra 2012'de 66 kadın sporcu ile zirveye ulaşmış ve son iki Olimpiyatta 48 ve 50 sporcu sayısı ile yeni bir artış eğilimi sergilemiştir (Grafik 3 ve Tablo 1).

Olimpiyatlarda Kazanılan Madalyaların Sayısı ve Türü

Londra (1948) ve Roma (1960)'da kazanılan 6 ve 7 altın madalyadan sonra Türk Sporunun başarısı 1972 Münih Olimpiyatlarında dibe vurmuştur. Türk sporunun "Durgunluk Dönemi" sayılabilecek 1972-1984 yılları arasında Türkiye altın madalya kazanamamıştır. Seul'de başlayan altın kazanma başarımız 4 altın ile 1996'da Atlanta'da zirve yapmış, 2000 Sidney ile 2004 Atina'da 3 altın seviyesi korunmuş ve bu tarihten itibaren 2008 Pekin, 2012 Londra ve 2016 Rio Olimpiyat Oyunlarında 1 altın seviyesinde kalarak 2020 Tokyo'da 2 altın düzeyine çıkmıştır (Grafik 6). Üç altın aldığımız Olimpiyat Oyunları sırasıyla; 1956

Melbourne/Stockholm, 2000 Sidney ve 2004 Atina'dır (Grafik 6). Türkiye'nin en yüksek sayıda gümüş madalya kazandığı 1948 Londra ve 2004 Atina Olimpiyat Oyunlarına 4'er madalya kazanılmıştır. Yine Türkiye, 1964 Tokyo ve 2016 Rio Olimpiyatlarında 3'er gümüş madalya kazanırken 1956 Melbourne/Stockholm, 1960 Roma, 1992 Barselona ve 2020 Tokyo Olimpiyatlarında 2'şer altın madalya kazanmıştır (Grafik 7). Bronz madalya sayısı bakımından Türkiye, 1984 Los Angeles'ta 3, 2004 Atina'da 4, 2008 Pekin'de 3, 2016 Rio'da 4 ve 2020 Tokyo'da 9 madalya kazanmıştır (Grafik 8).

Toplam madalya sayısı bakımından Türkiye sırasıyla; 2020 Tokyo'da 13, 1948 Londra'da 12, 2004 Atina'da 11, 1960 Roma'da 9 ve 2016 Rio'da 8 madalyaya ulaşmıştır (Grafik 5). Olimpiyat oyunlarında altın dışındaki gümüş ve bronz madalyaları kazanmakta önemli bir başarıdır. Bu bakımdan her Olimpiyatta kazanılan toplam madalya sayısını dikkate almak Türk Sporunun başarısının değerlendirilmesinde önemli bir kriter gibi gözükse de madalyaların türü dikkate alındığında tek başına toplam madalya sayısının başarı kriteri olarak kullanılması yanıltıcı olabilmektedir. Çünkü altın, gümüş ve bronz madalyaların sayısı birlikte değerlendirildiğinde toplam madalya sayısının kalitesinin değerlendirilmesi mümkün olmamaktadır (Grafik 9). Final müsabakası ve yarışması neticesinde kazanılan altın madalya ile rakibe veya karşı takıma kaybedilmesi durumunda elde edilen gümüş madalya bronzdan önemli derecede büyük bir başarıdır. Yarı final karşılaşması veya müsabakasını kaybedenlerin mücadelesi sonucunda kazanılan bronz madalya ise altın ve gümüş madalyadan belirgin bir şekilde daha değersizdir.

Madalya Dağılımına Göre Olimpiyatlarda Ülke Sıralaması

Paris'te 1924 yılında düzenlenen Olimpiyat Oyunlarından Tokyo 2020'ye kadar geçen sürede Uluslararası Olimpiyat Komitesinin yaptığı genel sıralamada Türkiye 6'ncılık ile 1960 Roma Olimpiyat oyunlarında zirve başarısını sergilemiştir. Türkiye'nin diğer önemli başarıları sırasıyla 7'ncilikle 1948 Londra, 11'incilik ile 1956 Melbourne/Stockholm, 20'ncilik ile 1964 Tokyo, 17'ncilik ile 1968 Meksiko ve 18'incilik ile 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunlarıdır. Son 4 Olimpiyat Oyunlarında 2008 Pekin'de 41'incilik, 2012 Londra'da 44'üncülük, 2016 Rio'da 41'incilik ve 2020 Tokyo'da 35'incilik ile Türkiye son 16 yılda ortalama 40'ıncı sırada yer almaktadır (Grafik 4). Genelde değerlendirme sistemi olarak altın, gümüş ve bronz için sırasıyla 4:2:1 veya 5:3:1 sistemlerinin kullanılması veya önerilmesi her madalyanın farklı değerlere sahip olduğunu göstermektedir (Sergeyev, 2015).

Madalyanın türü dikkate alınmadığında, 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunlarında elde edilen toplam 13 madalya, 1948 Londra Olimpiyatlarının toplam 12 madalya sayısından daha büyük bir başarı olarak değerlendirilmektedir. Oysa Tokyo 2020 de Türkiye 4 final müsabakasında mücadele ederken 1948 Londra Olimpiyat Oyunlarında 10 final müsabakasında yer almıştır. Böylesine açık ve büyük fark ile iki Olimpiyat Oyunundaki başarıyı kıyaslamak akla ve mantığa aykırıdır. Ayrıca, 1948 Londra Olimpiyatlarında kazanılan 6 altın, 4 gümüş ve 2 bronz madalyayı, 2020 Tokyo Olimpiyatlarındaki 2 altın, 2 gümüş ve 9 bronz madalya ile karşılaştırmak 2. Dünya Savaşı sonrasında zor ekonomik koşullarında kazanılan efsanevi başarıyı değersizleştirecektir.

Olimpik başarının sınıflandırılmasında literatürde 4:2:1 veya 5:3:1 ile 4:2:1, 5:3:1, 5:3:2, 6:2:1, 10:5:1 gibi sistemleri kullanılmaktadır (Sergeyev, 2015). Bu değerlendirme sistemlerinin ilki olan 4:2:1 sistemi kullanıldığında 1948 Londra'da 34 puan alınırken 2020 Tokyo'dan 21 puan elde edilmiştir. İkinci

sistemde ise 1948 Londra'da 47 puan alınırken 2020 Tokyo'dan 25 puan elde edilmektedir. Olimpiyat Oyunları Komitesinin 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunları sıralamasında, Türkiye 35. sırada yer alırken, 1948 Londra'da elde ettiğimiz 6 altın, 4 gümüş ve 2 bronz ile Tokyo 2020'de Güney Kore'nin arkasından 17. sırada yer alabilirdi. Tokyo 2020'deki toplam 13 madalya ile elde edilen başarı, toplam 12 madalya kazanılan 1948 Londra Olimpiyat Oyunlarındaki başarının yarısı kadardır. Yine aynı şekilde, 1960 Roma Olimpiyatlarında kazandığı 7 altın ve 2 gümüş madalya ile Türkiye, Tokyo 2020'de 15. sırada yer alabilirdi. Türkiye'nin 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunlarında başarı sıralaması 1964 Tokyo ve 1992 Barcelona Olimpiyatlarındaki ile birlikte sıralandığında bu 3 Olimpiyatta 35'inci sırada yer alındığı görülecektir. Yine 3 altın ve 2 gümüş kazandığımız 2000 Sidney Olimpiyatları ile 3 altın, 4 gümüş ve 4 bronz madalya kazandığımız 2004 Atina Olimpiyat Oyunları bile 2020 Tokyo Olimpiyat oyunlarından daha büyük bir başarıdır. Geçmişten günümüze Olimpiyat Oyunlarında karşılaştırma yaptığımızda, 1960 Roma, 1948 Londra, 1996 Atlanta, 2004 Atina, 1956 Melbourne/Stockholm ve 2000 Sidney'deki başarılarımız 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunlarındaki başarılarımızdan daha büyüktür (Tablo 4). Netice olarak, son 4 Olimpiyat oyunlarındaki Türkiye'nin ortalama sıralamasının 40'incilik olduğu bilinmelidir.

Olimpiyat Oyunlarında Türkiye'nin Performansını Artırmak için Yapılması Gereken Stratejik Düzenlemeler

Uluslararası ve Olimpik sporlarda başarının 9 temel üzerinde geliştirilebileceği belirtilmektedir. Bunlar sırasıyla;

1. Mali destek,
2. Sportif katılım, geliştirme ve mükemmelleştirmeye entegre spor politikaları ve teşkilatın oluşturulması,
3. Fiziksel ve sportif etkinliklere katılan erkek ve kadınların sayısının artırılması,
4. Yetenekli sporcuları seçme, yönlendirilme ve geliştirme sistemi,
5. Sportif kariyer sonrası destek programlarının geliştirilmesi,
6. Antrenman tesisleri,
7. Antrenörlük mesleğinin standartları ve eğitimi,
8. Ulusal ve uluslararası rekabetin oluşturulması ve
9. Sportif gelişimin tüm süreçlerine bilimsel destek verilmesidir (De Bosscher ve ark. 2009; Ziyagil ve Sevimli, 2013; Ziyagil, 2019).

Son 4 Olimpiyatın ilk üçünde 1 ve sonuncusunda 2 altın madalya alınmasına rağmen 2004 Atina Olimpiyat Oyunlarındaki 3 altın sayısına ulaşamamıştır. Bu sınırın aşılmasının en önemli nedenleri arasında; az sayıda sporcudan milli takım sporcularının seçilmesi ile sporcunun 10 yıllık gelişimini dikkate alan uzun vadeli antrenman planlarının yaygın şekilde kullanılmamasıdır. Yine Türk antrenörlerinin nitelikli ve farklı uzmanlık alanlarına yönelik şekilde güncel spor bilimleri ve teknolojisinin antrenmanlarda ve müsabakalarda yeterince kullanılmayışı gösterilebilir. Yükseköğretimde spor bilimlerindeki gelişmişlik düzeyi de Olimpik başarıyı etkileyen anahtar etmenler arasında gösterilebilir. Benzer şekilde, Bakü'de 2015 yılında düzenlenen 1. Avrupa Oyunları'nda Türkiye'nin sportif performansını değerlendiren Altun ve Koçak (2015), Türkiye'nin uluslararası müsabakalardaki sportif

başarısı için çocuk ve gençlerin spora ve bu branşlara olan farkındalığının artırılmasıyla özellikle, genç kızların ve kadınların her alanda erkeklerle birlikte spora teşvik edilmesine ilaveten elit sporcuların ihtiyaçlarını karşılayacak fiziksel imkanlar sunan ve yeterli donanıma sahip, nitelikli antrenörlerle ve profesyonel ekiple çalışabilecekleri Olimpiyat Hazırlık Merkezleri'nin kurulmasının önemine vurgu yapmışlardır. Diğer yanda, ülkelerin spor hekimliği, egzersiz ve spor performanslarındaki gelişmişlik düzeylerinin Olimpiyat Oyunlarındaki başarıları ile ilişkisini araştıran Şahin ve Şenduran (2020), 2010-2018 yılları arasında "Sports Medicine" dergisinde yayınlanmış 1027 makaleyi inceleyerek 2008, 2012 ve 2016 Olimpiyat Oyunlarında ülkelerin kazandıkları madalya sayıları ile ilk yazar sayısı ($r = 0.73$) ve toplam yazar sayısı ($r = 0.74$) arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bildirmişlerdir. Bu gerçeği 1986 yılında farkedilen Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) Sporcu Eğitim ve Sağlık Merkezini (SESAM) kurmuş fakat bu merkezin 2000'li yıllarda etkinliği azalmıştır. SESAM gibi birimlerin Olimpik Hazırlık Merkezinde veya bünyesinde Spor Bilimleri Fakültesi bulunan üniversiteler açılması uygun olabilir.

Olimpiyatlarda başarılı olan ülkeler gibi Türkiye'de, en kısa zamanda performans sporunun temelini oluşturan fiziksel aktivite ve egzersiz ile rekreasyonel sporları (herkes için spor) kapsayan fiziksel uygunluk ve sağlıklı yaşam alanında katılımı artırmalıdır. Bunu takiben uluslararası spor organizasyonları ve Olimpiyat Oyunlarındaki başarıya yönelik uzun vadeli belirlenen hedeflere yönelilmelidir. Diğer bir ifadeyle erken yaşta sınırlı sayıda yetenekli sporcunun seçilmesiyle Olimpiyat Oyunlarına sporcu hazırlama yönteminden vazgeçilerek bunun yerine okul öncesi dönemden ortaokul yıllarına kadar nitelikli beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörlerin vereceği uzun vadeli hareket ve spor eğitimi sonucunda Türkiye'deki öğrencilerin büyük çoğunluğu içinden beceri ve performansı ile belirgin şekilde öne çıkan sporcuların daha planlı yapılandırılmış antrenman programlarına alınması ile Olimpik sporcular yetiştirilmelidir. Milli Eğitim Bakanlığının okul öncesi ve ilköğretim alanında beden eğitimi ve spor derslerinin bu dönemlere yönelik spor bilimleri alanında uzman eğitimi almış öğretmenlerce verilmesinin Türk Spor Sisteminin birinci basamağında geleceğe yönelik potansiyeli yüksek bir sporcu nüfusun gelişmesine yol açacaktır. Bu noktada yöneticilerin, antrenörlerin ve sporcuların eğitimi her zamankinden daha önemli bir konuma gelmiştir. Özellikle antrenör eğitimi ve gelişimi için dünyaca kabul görmüş antrenörlük standartlarının esas alınması önemli gözükmektedir. Bugün spor bilimleri alanında verilen beden eğitimi ve spor bölümü ile antrenör eğitimi, rekreasyon ve spor yöneticiliği bölümlerinin ülkemizin, spor ve fiziksel uygunluk (fitness) sektörlerinin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde lisans eğitim programlarının yeniden düzenlenmesini ihtiyaç vardır (Ziyagil ve Sevimli, 2013; Ziyagil, 2019).

Mesleki çerçeve, antrenörler tarafından üstlenilen yetkinlik ve sorumluluk düzeyleri ile antrenörlük alanları katılım ve performans sporunda hizmet ettikleri yeni spora başlayanların, gelişen grupların, kondisyonerleri ve üst düzey antrenörleri kapsayan gruplara göre rolleri tanımlamaktadır. Antrenörlük yeterlilikleri ve standartları konusunda Uluslararası Spor Koçluğu Çerçeve Programı (ISCF), antrenörlerin eğitilmesi, sertifikalandırılması ve değerlendirilmesi için asgari standartların tanımlanması ve çeşitli bağlamlarda antrenörlerin etkinliğinin artırılmasını kapsayan antrenörlük rollerini haritalamaya yardımcı olmaktadır (ICCE, 2013; Duffy ve ark., 2010).

Hem spor hem de fiziksel uygunluk ve egzersiz alanında toplumun ihtiyaç ve beklentilerinin fazlası ile karşılanmasına yönelik antrenör ve eğitimcilerin yetiştirilmesinde ve sınıflandırılmasında yöneticilerin takdirinden daha çok ortak akıl ile belirlenen standartlar ve yeterliliklerin kullanılmasına ihtiyaç vardır. Amerika Sağlık ve Beden Eğitmciler Topluluğu antrenörlerin (spor koçları); felsefe ve etik, güvenlik ve yaralanmalardan korunma, fiziksel kondisyon, büyüme ve gelişme, öğretim ve iletişim, spor beceri ve taktik, organizasyon ve yürütme ile değerlendirme alanlarında toplam 40 standardı sağlamasını öngörmüştür (SHAPE, 2021). Maalesef Türkiye’de böylesine belirlenmiş ve kabul edilmiş antrenörlük ve eğitimlik standartları hala yoktur.

Genel anlamda antrenörler antrenman, yarışma veya müsabaka, yönetim ve eğitim temel görev alanlarında hizmet etmektedir. Bunlar;

- 1) Uygun programlar ve çalışmalarını planlama, organizasyon, yürütme ve değerlendirme fonksiyonları ile sporcuları yarışma ve müsabakalara hazırlama,
- 2) Uygun karşılaşma, turnuva, müsabaka ve maçları planlama, organize etme, yürütme ve değerlendirme,
- 3) Sportif etkinlikler ile ilgili insanların katılımını sağlama, yönetme ve değerlendirme,
- 4) İnsanlara sporu öğretme, eğitme veya danışmanlık yapma etkinliklerini kapsamaktadır (Duffy, 2005; 2006).

Bunlardan antrenörün temel fonksiyonlarından antrenman yaptırmak, sporcuların yarışmalara etkin katılımını sağlamak, sporcu, yardımcı antrenörler, masör ve malzemecilerin yönetimi ve sürekli eğitim gibi hizmet temel etkinlikleri ile ilgili bilgi, beceri ve tutumların bir karışımı içerisinde yeterli performans sergilenmesinde bilginin uygulamaya konulması ve başarılı şekilde yapılmasını da kapsayan ulusal yeterlilikleri kapsamaktadır (MYK, 2021).

Antrenörlerin etkililiği ve verimliliğinin artırılması konusunda en önemli işlerin başında, antrenörlerin ve eğitimcilerin kalite odaklı eğitimi ve sınıflandırılması gelmektedir. Bu konuda hazırlanan antrenörlük yönetmelikleri Türkiye’nin uluslararası sportif yarışma ve müsabakalarda sürdürülebilir başarı sergileyen sporcuların gelişimini sağlayacak antrenörlerin yetiştirilmesini yeterince sağlamamaktadır. Şimdiye kadar antrenörlerin eğitilmesi, sertifikalandırılması ve değerlendirilmesi için minimum standartların tanımlanması ve çeşitli bağlamlarda antrenörlerin etkinliğinin artırılmasını kapsayan antrenörlük rollerini belirleme ve yasal güvence altına alma işi yeterince önemsenmemiştir. Her yaş grubu veya seviyesi antrenörlük kademelerinin belirlenmesinde kriter değil her biri ayrı ayrı önemli çalışma alanıdır. Her yaş grubu veya seviyede yardımcı antrenör, temel antrenör, kıdemli antrenör ve başantrenörler ile teknik direktörlerin çalışmasına ihtiyaç vardır. Mevcut antrenör ve eğitimcilerin yetiştirilmesini düzenleyen 14 Aralık 2019 tarihli 30978 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının hazırladığı “*Antrenör Eğitim Yönetmeliği’nin*” iptal edilerek antrenör ve eğitimcilerin bilgi, beceri, deneyim, profesyonellik ve başarı düzeyleri dikkate alan şeffaf ve objektif şekilde yapılan kurumsal alan yeterlilik sınavlarını öngören ortak aklın ürünü yeni antrenör yönetmeliğinin hazırlanması gerekir (Ziyagil, 2020).

Performans ve rekreasyonel sporlar antrenörler ile spora yeni başlayanların antrenörlüğü ve kondisyonerliğin bilgi, beceri, deneyim ve hedefleri farklılaşmaktadır. Hem Spor Bilimleri alanındaki

antrenörlük eğitimi bölümü uzmanlık alanları hem de antrenörlük yönetmeliğinde antrenör kategorileri, alan, görev ve gelişim süreçleri yeniden yapılandırılmalıdır. Antrenörlük eğitimi bölümü veya spor bilimlerinin diğer lisans programları mezunları ve başarılı sporcular veya antrenörler ya da ilgili federasyonların antrenörlük kurslarını tamamlayan adaylar olsun tüm hak ve muafiyetler dikkate alınmadan herkesin ÖSYM gibi tarafsız bir kurum tarafından yapılacak alan yeterlilik sınavından başarılı olması temel eğitimden muafiyette esas alınmalıdır. Ayrıca her spor branşı için spor bilimciler, ilgili federasyon temsilcileri ile Gençlik ve Spor Bakanlığının temsilcilerinin yer aldığı uygulama sınav komisyonu karşısında koşulları ve standartları belirlenmiş becerileri başarılı şekilde sergilemeleri koşulu ile antrenörlük kademeleri belirlenmelidir. Spor bilimcilerden teknik direktörlere, Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğünden spor federasyonlarına ve spor bilimcilere kadar tüm paydaşların ortak çalışmasına ihtiyaç duyan böylesine bir yönetmelik veya yasa tasarısı sadece Spor Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığına bırakılmamalıdır.

2000 yılından itibaren Olimpiyat Oyunlarını hedefleyen bir ülke olarak Türkiye, bu başarıya ulaşmak için gerekenleri ortak aklı kullanarak çok yönlü planlamalıdır. Avustralya ve Çin'in Olimpiyat Oyunlarına organize etmeden önce tüm olimpiik sporlarda "*sporcu geliştirme programını*" planlamış ve uygulamıştır. Buna Uluslararası Olimpiyat Komitesi bünyesinde (UOK) kulis çalışmaları ile tesisleşme eşlik etmiştir. Sonuçta her iki ülkede başarılı olmuştur. Geleceğin şampiyonlarını yetiştirmek için Türkiye'nin ulusal düzeydeki hazırlıklarına yönelik sonuç odaklı en önemli proje olan Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezleri (TOHM) uygulamaya konulmuş, fakat bu kurumun Olimpiik başarıya etkisinin ortaya çıkabilmesi için tüm spor sisteminin bir parçası olarak geliştirilmesi ve mükemmelleştirilmesine ihtiyaç vardır. Okul ve kulüp sporcuları ile elit sporcuların sayısını artırılmasından sonra Türkiye Olimpiyat Oyunlarını organize etmeye talip değildir.

Yapılması gerekenleri genel anlamda özetlemek mümkündür. Yükseköğretimde Spor bilimleri alanının yeniden yapılanması elzem gözükmektedir. Türkiye'de sayıları 100'ü bulan Beden Eğitimi Bölümü, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ile Spor Bilimleri Fakültelerinin mezunlarının uzmanlık alanlarının okul öncesi, ilköğretim, ortaokul ve liselerdeki öğrencilerin ihtiyaçları ve gelişim özellikleri dikkate alınarak belirlenmesi gerekmektedir. Bu fakülteler hem bölgesel hem de ulusal düzeyde farklı gelişim dönemlerine yönelik beden eğitimi öğretmeni yetiştirmenin yanı sıra çeşitli branşlarda farklı seviyelerde antrenörlerin yetiştirilmesinde ilgili spor federasyonları ile iş birliği içerisinde yürütmelidir. Bir aylık antrenör kursları ile antrenör yetiştirme anlayışı hızla terk edilmelidir.

Spor Bilimleri akademisyenleri ile ÖSYM gibi bağımsız kurumların birlikte antrenörlerin derecelendirilmesinde iş birliği yapması zorunlu gözükmektedir. Her fakülte belli spor branşlarındaki eğitim faaliyetlerini düzenlemede uzmanlaşmalı, illerde sporun yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi ile ilgili sorumluluk üstlenmelidir.

Olimpiyat oyunları, gelişmekte olan seçkin sporculara, ülkesinin ve ailelerinin önünde kendisine sunulan yapılandırılmış nitelikli eğitim ve tesisler ile dünya sahnesinde rekabet etme ve kendini gerçekleştirme fırsatları sunmaktadır. Sporcu gelişimine yönelik çeşitli yaklaşımlar geniş kapsamlı olmakla birlikte, olimpiik sporcuların gelişimini etkileyen faktörleri özetlemek mümkündür. Erken çocukluktan

İtibaren spora katılım, gelecekteki sportif başarı için önemli olan temel hareket, motor ve spor becerilerinin gelişimi açısından önemlidir (Cupples ve ark., 2018). Türkiye’de okulöncesi ve ilköğretim birinci basamakta gelecekte telafisi mümkün olmayan algısal hareket ve motor becerilerin gelişim fırsatı değerlendirilmemektedir. Çünkü hareket eğitimi konusunda bilgi, beceri ve tecrübesi olmayan okul öncesi ve sınıf öğretmenleri hareket veya beden eğitimi derslerine girmektedir. Hareket eğitimi açısından bu kıymetli dönemin eğitimini okul öncesi ve ilköğretim birinci basamak uzman beden eğitimi öğretmenleri tarafından verilmesi olimpik sporcuların yetiştirilmesinde Türkiye’nin gelecekteki elit sporcu potansiyelini yükseltecektir. Ortak aklı kullanarak sporcu gelişimini destekleyecek önemli ve geniş kapsamlı akademik, sosyal, psikolojik ve fiziksel yatırımlar yapılmalıdır (Gulbin ve ark., 2010). İhtiyaç duyulan fiziksel yatırım, yüksek kaliteli antrenörlük, uzun vadeli stratejik planlama, yerelden bölgesel ve ulusal seviyelere doğru gelişen müsabıklığın veya yarışmacılığın planlaması, objektif ve adil kriterlerle milli takıma sporcularının seçimi ile sporculara sağlanacak sağlık, sosyal ve akademik desteği kapsayan uygun zamana ve etkinliklere ihtiyaç duymaktadır (Balyi ve ark., 2013). Sporcuların acemilikten seçkin sporcu olmaya doğru geçişleri ortak aklın ve kabul edilmiş prosedürlerden taviz verilmeden uygulanması yetenek seçimi kadar öneme sahiptir. Bu faktörler, erken ve devam eden başarı, tatmin edici bir sosyal ortam, ebeveynlerin ve antrenörlerin etkisi ve uluslararası rekabet için yeterli müsabaka ve yarışma fırsatlarının sunulmasını kapsamaktadır (Balyi, 2001; Balyi ve ark., 2013).

Sonuç olarak, son yüzyılda Olimpiyat Oyunlarında Türkiye’nin ülkeler sıralamasındaki en belirgin başarıları; 1948 Londra’da yedinciliği, 1956 Melbourne/Stockholm’de onbirinciliği, 1960 Roma altıncılığı, 1968 Meksiko’da onyedinciliği ve 1996 Atlanta’da onsekizinciliğidir. En son 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunlarında Türkiye’nin genel sıralamadaki yeri 41’incilikten 35’inciliğe yükselerek altın madalya sayısındaki bir ve bronz madalya sayısındaki beş artış ile 1948 Londra, 1956 Melbourne/Stockholm, 1960 Roma, 1968 Meksiko, 1996 Atlanta, 2000 Sidney ve 2004 Atina Olimpiyat Oyunlarındaki başarı seviyesinin çok gerisinde kalmıştır (Tablo 4). Günümüz Türkiye’sinde halkın iradesini temsil eden spor yöneticileri, tüm paydaşların ortak aklı ile geliştirilen ulusal antrenörlük eğitim programı ve derecelendirme stratejisi geliştirilerek ve “*antrenörlük meslek yasası*” hazırlayarak Büyük Önder Atatürk’ün işaret ettiği “*muassır medeniyetler seviyesine*” çıkamayan Türk Sporunu hak ettiği yere çıkarabilme potansiyeline sahiptir. Gelecekte, sadece Olimpiyatlarda en başarılı olduğumuz güreş, halter, taekwondo, boks, judo, okçuluk, karate, atletizm ve artistik cimnastik gibi spor dallarına yatırım yapmak yerine 2000’de Sidney ve 2008’de Pekin’de Avustralya ve Çin gibi tüm spor dallarına yatırım yapılarak “*sporda milli kalkınma hamlesi*” başlatılmalıdır.

Kaynaklar

- Altun, M., Koçak, S. (2015). Türkiye’nin sportif başarı açısından değerlendirilmesi: Bakü Avrupa Oyunları örneği. Spor Bilimleri Dergisi, 26 (3), 114–128.
- Ekiz, D. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri.6.Baskı, Ankara: Anı yayıncılık.
- Cupples, B., O’Connor, D. & Copley, S. (2018). Distinct trajectories of athlete development: A retrospective analysis of professional rugby league players. Journal of Sports Sciences.
- Green, M. & Houlihan, B. (2005). Elite sport development. Policy learning and political priorities. London and New York: Routledge.

- Gulbin, J., Jason P., Gulbin, K., Karen, E., Oldenziel, J.R., Juanita R. & Gagné, F. (2010). A look through the rear view mirror: developmental experiences and insights of high performance athletes. *Talent Development and Excellence*, 2(2), 149–164.
- Balyi, I. (2001). *Sport System Building and Long-term Athlete Development in British Columbia*. Canada: SportsMed BC.
- Balyi, I., Way, R. & Higgs, C. (2013). *Long-Term Athlete Development*. Human Kinetics, Champaign, IL.
- De Bosscher, V., De Knopa, P., Bottenburg, M., Shibli, S. & Binghamd, J. (2009). Explaining international sporting success: An international comparison of elite sport systems and policies in six countries. *Sport Management Review*, 12, 113–136.
- Duffy, P. (2006). *Sport Coaching*. In: Petry, K., Froberg, K. & Madella, A. (2006) *Thematic Network Project AEHESIS- Report of the Third Year*. Cologne: IESF.
- Duffy, P. (2005). *Coach Training in Europe: Implication for Asian Countries*, Presentation to the Asian Regional Coaching Conference of the International Council for Coach Education, Hong Kong.
- Duffy, P., Petrovic, L. & Crespo, M. (2010). The European framework for the recognition of coaching competence and qualification: Implications for the sport of athletics in Europe: A report to European Athletics. *New Studies in Athletics*, 26(1), 27-41.
- Florida. R. (2014). Did Russia really win the Sochi medal count? *The Atlantic*, February 23, 2014.
- MYK, Mesleki Yeterlilikler Kurumu. (2021). <https://www.myk.gov.tr/>. Erişim Tarihi: 05.09.2021.
- IOC, International Olympic Committee. (2021). <https://olympics.com/ioc>. Erişim Tarihi: 05.09.2021.
- ICCE, ASOIF & LBU, (2013). *International Sport Coaching Framework*. Version 1.2. Published by Human Kinetics, Campaign, Illinois, United States, p,12.
- Oakley, B., & Green, M. (2001). The production of Olympic champions: International perspectives on elite sport development system. *European Journal for Sport Management*, 8, 83–105.
- Sevimli, D. (2015). Sporda yetenek gelişiminin yönetim süreci. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 1-9.
- SHAPE, Society of Health and Physical Educators. (2021). <https://www.shapeamerica.org>. Erişim Tarihi: 05.09.2021.
- Şahin, S., Şenduran, F. (2020). Effect of sports health and exercise research on Olympic game success: An analytical and correlational survey. *African Educational Research Journal*, 8(2):139-146.
- Sergeyev, Y.D. (2015). The olympic medals ranks, lexicographic ordering, and numerical infinities. *Springer Science+Business Media New York*, 37, 4-8.
- TMOK, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi. (2021). *Olimpiyat-Oyunlari*. <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/>. Erişim Tarihi: 05.09.2021.
- Ziyagil, M.A. ve Sevimli, D. (2013). Avrupa Birliği ile uyum sürecinde yükseköğretimde antrenörlük eğitiminin yeniden yapılanması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1),9-28.
- Ziyagil, M.A. (2019). Spor Bilimlerinde Rekreasyon Bölümünün Fiziksel Uygunluk ve Sağlıklı Yaşam Bölümüne Dönüştürülmesi. *Herkes için Spor ve Wellness Araştırmaları 2* (Ed. Erdal Zorba), 59-75.
- Ziyagil, M.A. (2020). Antrenörlük Mesleki Etkililiğinin 30978 Sayılı Antrenör Eğitimi Yönetmeliği Kapsamında Değerlendirilmesi [Evaluation of Coaching Professional Effectiveness in The Scope of Training Regulation No. 30978], *Spor Eğitim Dergisi*, 4 (1), 123-136.

Makale Alıntısı

Ziyagil, M.A. (2021). Geçmişten Günümüze; Türkiye Cumhuriyeti'nin Yaz Olimpiyat Oyunlarındaki Başarısı [Past to Present; the Success of the Republic of Turkey in the Summer Olympic Games], *Spor Eğitim Dergisi*, 5 (3), 36-52.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.